

Фермерова дочка

Генрі Лоусон

Новела

Переклад: Ірина Стешенко

I

Вона повільно з'їздила кручуватим підгірком униз, — спускалась-бо з битого шляху на стежку в ложкові Довгої Яруги, сидючи верхи на старій сивій коняці, ще обережно ступала, роблячи зиг'заги. їй було років сімнадцять — отій тендітній дівчині, що мала гарненьке ластате обличчя та скорботно похнюплені уста й великі сумні карі очі. Вона була вбрана в споловілу перкалеву сукенку, а поверх неї вдягла стару чорну спідницю (щоб верхи їздити); голова дівчини ховалася в бридкому старомодному білому капорі, який, коли глянути на нього ззаду, завше напроваджує нас на думку, що перед нами стара жінка. Дівчина везла кілька пакунків з бакалією, що їх було прив'язано до луки старого обшарпаного дамського сидла.

Стежка пролягала вздовж низки каменистих водоймищ на дні яруги, і дівчина полохливо зиркала на ті страшні, зловісні ставочки, коли їх минала.

Сонце вже сіло, принаймні за пагорками, що висолилися обабіч Довгої Яруги. Стара коняка помалу ступала нерівною стежкою для в'ючаків, що слалася то по один бік ложка, то по другий; все глибше й темніше ставало міжгір'я, все стрімкіше й стрімкіше здійсмалися вгору його похмурі, порослі чагарями крутовини.

Дівчина раз у раз сторожко озиралася навколо, немов боялася, що хтось іде за нею. Один раз вона натягнула була поводи й почала пильно прислухатися до якогось шарудіння, що почулося в кущах.

— Кенгуру... — прошепотіла вона; то й справді були тільки кенгуру.

Вона проминула невеличку темну прочистку, де колись була ферма, і в'їхала в корчасті порості букшпанових кущів та молоденьких дерев із волокнуватою корою. Коли це враз, важко плигаючи — гуп, гуп — вискочив на стежку, поперед дівчини великий кенгуру, прикро її перелякавши, та й помчав підгірком угору.

— Ой боженьку мій! — зойкнула дівчина, вхопившись рукою за серце.

Вона дуже нервувалася цього вечора; серце їй раптом стиснулося від болю, й вона поклала руку на груди, а на очі їй навернулися сльози й заблищали при місячному світлі, що почало ходити по спадах межигір'я, — місяць-бо зійшов уже над яром.

— Ох, щоб я могла забратися звідси, з оцих чагарів! — простогнала вона.

Стара коняка тупала собі помалу стежиною, раз по раз сумовито стріпуючи головою, — здавалося, немов їй добре відомі всі дівчачі знегоди й вони завдають їй великого жалю.

Дівчина проминула ще одну прочистку і незабаром під'їхала до невеличкого будинку в улоговині, порослій деревцями з волокнуватою корою, що лежала під широким переходом у гірському пасмі — Мерців Перехід. Це місце звалось Мерцеве

Міжгір'я, і назва та дуже пасувала до нього.

Так званий "будинок" — низьку споруду на дві кімнати, з комірчинами — було поставлено з обаполів та волокнуватої кори, і виглядав він так, наче весь з самого тільки даху складався; кора, що потемніла від нещодавнього дощу, надавала йому ще похмурішого вигляду, ніж звичайно.

Високий на зріст, брусуватий парубок років на двадцять прибивав цвяхами кенгурову сирицю до обапілків; він був у кепському настрої, бо забив собі великого пальця. Дівчина відв'язала пакунки й понесла їх до хати; минаючи брата, вона сказала:

— Розкульбач коня, Джеку, гаразд?

— Ого! А ти що, сама не можеш його розкульбачити? — відгризнувся він. — Не бачиш хіба, що мені ніколи, — я коло роботи!

Бона зняла кульбаку й гнuzдечку і віднесла до шопи, а там повісила їх на бантину. Терпляча старенька шкапина стріпонулася досить енергійно, що, здавалося, аж ніяк їй не випадало, зважаючи на її похилий вік та стан здоров'я, й попленталася до греблі.

Стара жінка сиділа у великій кімнаті коло вогнища, що забиало багато місця, — принайменше добрячий шмат будинку. На слупчиках, укопаних у землю, стояв насеред кімнати дощаний стіл, а обабіч його стояли дві лави. Долівка була глиняна. Все навколо було охайне й убоге; але все, що можна було побідувати, було біле, й усе, що можна було вимити, було чисте, аж блищало. Полиці з обапольних дошок позастелювано чистими часописами, а на них порозставлявано блискучі цинові миски й кухлики та щербатий череп'яний і фаянсовий посуд, та ще й порозставлявано їх саме так, щоб справляли щонайкраще враження. Але стіни, проте, було знекрашено різдвяними додатками до ілюстрованих журналів.

Дівчина увійшла і втомлено сіла на дзиглика проти старої жінки.

— Вам хоч трохи покращало, мамо? — запитала вона, — Ледь-ледь покращало, Мері, ледь-ледь. Ти бачила батька?

— Ні.

— Й утямки не візьму, куди він подівся?

— Та що там тямити. Навіщо тим побиватися, мамо?

— Я гадаю, що він ізнову в горілку вкинувсь.

— Дуже можливо. Хоч як ви побиватиметеся, а хоч і до смерті, — однаково не зумієте себе порадити у такій пригоді.

Стара сиділа й жалілася на злі хуртовини, що мчали в неї над головою, як жаліються всі старі люди. А вона мала на що жалітися.

— Цікава я знати, де твій брат Том подівся? Ось уже рік проминув, — ані звістки, ні чутки про нього. Мабуть, знову вшелепався в біду по самісінькі вуха. Десь на свою головоньку потугоньку чую: вшелепався він у біду по самісінька вуха...

Мері скинула капора й жбурнула його собі на коліна.

— Та й чого ви тим побиваєтеся, мамо? Навіщо?

— Я тільки хтіла б знати. Я тільки хтіла б знати!

— А яке було б із того пуття? Ви ж знаєте, що Том погнав худобу не сам, а разом із

Фредом Даном, і Фред його припильнує; а крім того, зараз уже й Том постаршав та споважнів.

— Ох, тобі байдуже про нього... Тобі байдуже про нього!.. Тобі однаковісінько, але ж я йому мати, і...

— Ой, бога ради, не починайте знову все спочатку, мамо! Це болить мене більше, ніж ви гадаєте. Я йому сестра; як я сумними думками гризлася — теє тільки бог відає! Не завдавайте більшого болю, бо вже й так не з медом.

— Батько їдуть! — гукнув хтось із дітей знадвору. — Ще й бичка додому женуть.

Стара не ворухнулася й нервово стиснула руки. Мері намагалася вдавати, ніби не бере її ніяка турбота, й посунула ронделика на вогонь.

Із сутінок вирнув, верхи на маленькій коняці, кремезний чоловік із темною бородою, що гнав бичка до обори. Одне з хлоп'ят підбігло до горожі, щоб поперечину спустити.

Незабаром Мері та її мати почули, як грюкнули поперечини, коли їх спускали, а тоді підіймали та знову закладали до гар, а за хвилину важка хода, схожа на кінський тупіт, почулася за дверима.

Фермер утирився в хату, швиргонув свого капелюха в куток і сів до столу. Його жінка підвелася й заходилась поратися, вдаючи бадьору та веселу.

Нарешті Мері наважилась.

— Де ви були, тату? — спиталася вона.

— Де був, там нема...

Запанувала мертва тиша, що тривала, допоки стара набралася відваги і сказала обережно:

— То ти пригнав бичка, Вілі?

— Еге! — відгризнувся він; тон був задирливий.

Руки в старої жінки затремтіли так, що вона впустила кухлика додолу. Мері трохи зблідла.

— Сто чортів! Дайте мені чаю! Дайте ж мені чаю, нарешті! — гарикнув містер Вілі. — Я не маю бажання сидіти тут цілу ніч.

Жінка його замоторилася, намагаючись погамувати свою нервовість, і незадовго вони посідали чаювати. Джек, найстарший син, сидів набурмосений, і батько пробубонів, що виб'є з нього ту звичку сокирою.

— Що тобі наприкрилося, Джеку? — запитала мати лагідно.

Той кинув на неї похмурий погляд і промовчав.

Менші діти — три хлопці й дівчинка — завелися, тільки-но сіли до столу. Вілі гримав на них без упину, та бурчав, що їжа йому не до смаку, та лаяв свою жінку, що незугарна діти укоськати.

Тільки й чути було:

— Мамо! Ви не поклали мені цукру в чай.

— Мамо! Джиммі сів на моє місце; проженіть його — хай пересяде...

— Мамо! Скажіть же Фредові!

— Ой татку, цей тварюка Гаррі хвищає мене ногами!..

І так без упину.

II

По вбогій вечері Вілі взяв мотуза та різницького ножа і вийшов у двір, щоб бичка зарізати; але спершу зчинився неабиякий галас, йому-бо здалося — чи то він вигадав навмисне, — що хтось його ножем користувався. Він спутав бичка, підтягнув його до горожі й зарівав.

Тим часом Джек та менший хлопець узяли стару рушницю, повідв'язували собаки й подалися полювати на опосумів.

Вілі повернувся до хати, сів коло вогнища і закурив. Діти сварилися за книжку; місіс Білі намагалася їх помирити, але надаремне — вони не звертали на неї ніякої уваги.

Нараз батько схопився з прокльоном, вирвав у дітей книжку й жбурнув її за грубу.

— Гетьте до ліжка! До ліжка! — загорлав він на дітей. — Спати! А ні, то я вам голови потрощу сокирою на гамуз!

Діти поклалися до ліжка. Його було збито з молоденьких дерев та кори; за постіль правили лантухи, натоптані сіном, а поверх них лежала стара пошарпана ковдра, що її клапті позшивано докупі.

Діти завелися й у постелі, поки батько не скинув очкура та не дав їм "чернечого хліба" покуштувати, як і обіцявся.

Раптом упала тиша; згодом долинули якісь згуки, що нагадували стук калаталки; по тому — ревище; а тоді мир та спокій повили ту щасливу оселю.

Вілі знову вийшов і ходив десь близько години; а як вернув додому, то сів до вогнища й похмуро закурив.

Через який час він вихопив люльку з рота й кинув нетерплячий погляд на стару.

— Ох, ради бога, лягай уже спати, — гостро сказав він, — і не стовбич отут мені перед очима, немов той катафалк похмурий! Ти тільки на те й здатна, щоб на людину нудьгу наганяти.

Місіс Білі зібрала своє шитво й подалася з кімнати. Тоді фермер мовив до дочки:

— Ходімо, ти потримаєш свічку.

Мері вдягла капора й пішла слідком за батьком у двір.

Туша лежала коло самої огорожі, що до неї було дві стяжки деревної кори притулено, аби захиститися від вітру. Бичка почали вже білувати, і той клапоть шкури, де могло бути тавро, дбайливо відігнули. Мері помітила те відразу. Її батько взявся знов до роботи і коли-не-коли бурчав на дочку за те, що вона кепсько йому присвічує.

— Де ви купили бичка, тату? — спиталася вона.

— Не завдавай питань, то й не почувеш брехні. — А за хвилю додав:— Хіба ж ти не бачиш, що шкура чиста — не таврована?

Дівчина мала гостре відчуття гумору, і думка про "чистошкурого бичка" розсмішила б її іншим часом. Але вона й не всміхнулася зараз.

Батько перекинув тушу; віддерта шкура відвалилась, і свічка виразно освітила

тавро.

Мері сполотніла, як смерть, і рука їй затремтіла так, що вона ледве не впустила свічки.

— Що ти робиш, га? — згукнув батько. — Тримай свічку, — кому я кажу? Ти ще гірша за стару.

— Тату! Бичка тавровано! Гляньте!.. Що має це ЗБ означати?

— Злиденного Бідака, такого, як оце я, приміром. Тримай свічку, кому я кажу! — і тримай язика за зубами.

Вона здригнулася, почувши кінський тупіт, але то була тільки стара сива шкапина, що паслася тут недалечко. Батько покінчив білувати й повісив тушу на саморобну "шибеницю".

— Тепер можеш іти й покластися в ліжку, — сказав він лагіднішим тоном.

Мері увійшла до своєї спочивальні — малесенької, низької комірчини з обаполків, пригородженої до будинку, — та й упала навколішки коло свого тапчана.

— Боже, поможи мені! Боже, поможи нам усім! — скрикнула дівчина.

Вона поклалася, але не могла заснути. Вона була нервово хвора — майже божевільна, бо чорна, лиховісна хмара ганьби нависла над її домівкою.

Тривога завше огортає її душу — завше огортає її душу...

Це почалося вже давно — відтоді, як її коханий брат Том утік з рідної хати. Вона була тоді дуже вразлива дитина, вразливіша за будь-яку іншу; і коли сиділа в старій школі, побудованій з кори халупі, їй здавалося, що інші діти думають, чи то шепочуть одне одному: "її брат у в'язниці! Брат Мері Вілі сидить у в'язниці. Том Вілі сидить у в'язниці!" Вона пам'ятала це ще й досі. Вони ніколи не йшли їй з думок, ті страшні дні і ночі, першим серпанком ганьби оповиті. Її так само жахало зло, так само безмежно лякала ганьба, як і її матір. Мері була честолюбна; їй поталанило прочитати багато книжок, і вона снувала шалені мрії про те, як поїде до міста й піднесеться понад звичайну, прозаїчну буденщину, — але все те давно вже минулось.

Та й чи здолала б вона підвестися, коли жорстока рука ганьби могла скинути її в безодню що кожної хвилини...

— О боже ж мій єдиний!..— стогнала вона, в тугу вдаючися. — Коли б ми могли не мати кривих... не мати нікого, хто може окрити нас ганьбою! Це так жорстоко, боже мій, це так жорстоко — страждати за злочини, що їх вчинили інші!

Вона робилася егоїстична в своєму горі — так само, як і її мати.

— Я хочу втекти з цих чагарів, втекти від усіх, кого я знаю... О боже, допоможи мені втекти з чагарників!

І непомітно вона заснула — якщо те можна назвати сном — і мріялося їй, що пливе вона морем, пливе під усіма вітрилами на кораблі, який несе її ген-ген далеко, туди, де вже нічого боятись. А потім обступило її, повило страшне привиддя — її й цілу родину її заарештовано за жахливий злочин...

У дикому сполоху вона прокинулась і побачила, що кривава заграва заливає її вікно. Батько перевертав оцупки в тому місці, де звичайно палилося сміття. Гострий

дух смаленого зайшов крізь розбите вікно в її хатину, і дівчину занудило. Він палив шкуру.

Вілі не клався в ліжко тієї ночі; він поснідав удосвіта й подався верхи на сивій коняці до крижаного переходу, подався рано-ранесенько, коли зірки ще сяяли у небі, а перед себе прив'язав він до кульбачної луки торбину з бичиною.

Мері не зронила й слова щодо вчорашньої ночі. Її мати цікавилася, скільки батько дав за того бичка, і гадала, що батько вирушив до міста, аби продати шкуру; сердешна намагалася запевнити себе, що він добув того бичка чесно.

Мері підсмажила м'яса й примушувала себе спожити його заради матері, але спромоглася проковтнути лишень кілька кавалків. Місіс Вілі теж немов відібрало апетит. Джек та його брат, що полювали цілу ніч, попоснідали добре. По тому Джім заходився прибивати кілочками опосумові шкурки, а Джек подався шукати їхнього поні, що десь забіг. Мері мала всі корови подоїти та нагодувати свині й телята.

Незадовго по обіді хтось із дітей підбіг до дверей і гукнув:

— Мамо, мамо, оно трое кінних дозорців виїждять з яруги!

— Ох, боженьку ж мій! — скрикнула мати, падаючи на стільця й трусячись, як на ножі.

Діти порозбігалися хто куди й поховалися в чагарях. Мері стояла, у мовчазну розпуку поринувши, й чекала,

Старший з трьох дозорців зсів з коня, підійшов до дверей, глянув підозріливо на остачу від сніданку і гостро завдав страшне питання:

— Місіс Вілі, де ваш чоловік?

Вона впустила кухля, що з нього пила чай, удаючи байдужу й безтурботну.

— Що сталося? Навіщо вам мій чоловік? — спиталася вона жалісливо, — страшна безнадія стиснула їй душу.

Вона виглядала, як злочинниця.

— О, ви добре знаєте й самі, — глумливо відрубав він нетерпляче.

Мері підійшла й спинилась проти нього.

— Як ви смієте так із моєю матір'ю розмовляти? — крикнула вона. — Щоб мій бідолашний брат Том був удома... ви... ви — негідник!

Наймолодший дозорець шепнув щось своєму начальникові, а тоді, прикро вражений його гострою відповіддю, сказав:

— Немає в тому потреби, щоб ви поводитися по-свинячому.

Два його супутники пройшли до хижі й побачили, що там стоїть барилко з бичиною та лежать, уже засолені, кусні під мішком на лаві; по тому чоловіки вийшли затильними дверима і озирнули коров'ячу загороду. Молодий дозорець загаявся трохи, виходячи останній.

— Я знайду якусь зачіпку, щоб виманити їх звідси до яруги, — шепнув він до Мері.
— А ви сховайте шкуру, доки ми повернемось назад.

— Занадто пізно. Гляньте!

Вона показала пальцем крізь розчинені двері.

Двоє інших дозорців оглядали оцупки там, де вночі палало багаття; клапті обгорілої шкіри поприставали де-не-де до тих оцупків, наче клей.

— Вілі — бовдур, — кинув старий дозорець,

III

Джек зник швидко по тому, як його батька заарештували, висунувши обвинувачення, що він водить коні та краде рогату худобу, а Том, блудячий син, несподівано повернувся. Том був зовсім не такий, як його батько та старший брат. Він мав ясне добряче лице й чутливе серце; але часами його нападали вибухи якогось дивного безумства, і в той час він чинив дикі й безглузді речі, прагнучи визначитися та зажити собі великої слави. В ньому поєдналося дві вдачі, одна — весела і добра, а друга — похмура й злочинна. В цій родині звело собі кубло божевілля, що зародили його батьки — п'яниці й гультіпаки кількох минулих поколінь; за інших умов така спадковість могла б розвинутиись у хист в одному чи в двох нащадках — у Мері, можливо.

— Вище голову, моя старесенька! — згукнув Том, поплескуючи свою матір по спині. — Все буде гаразд! Я був урвитель досі та ще й телепень на додачу, — я знаю, і завдавав вам багато туги й жалю, але з тим у мене все скінчено, мамо. Нарешті я до розуму таки дійшов і почну тепер нове життя; незабаром ми поїдемо до Сіднея або до Квінсленду. Ну, всміхніться ж до нас, матінко.

Він став до роботи — за копача найнявся — і протягом шести місяців годував сім'ю. Коли це раптом сталася з ним велика зміна. Він посмутнів і похмурнів, зробився навіть жорстокий. Він міг сидіти протягом кількох годин та сам до себе всміхатися — отакечки ні сіло ні впало, не знати з чого; а тоді кілька днів поспіль тинявся десь, зовсім не заникуючи додому.

— Том ізнову збивається з пуття, — тужила місіс Вілі. — Він знов ускочить у лихо, я знаю, що вскочить... А ми й без того вже ганьбою себе вкрили... на наругу перед богом!

— Ви зробили все, що змогли, матінко, — сказала Мері, — і більше вже нічого не здолаєте зробити. Люди нас пожалкують; та, зрештою, лихо само по собі не таке вже й страшне, як вічний страх перед ним. Нехай усе це стане батькові за науку — він мав у ній потребу — і, може, він покращає зараз. (Вона добре знала, що того не буде). Ви зробили все, що змогли, матінко.

— Ах, Мері! Тобі й невтямки, якого лиха набралася я за ці тридцять років, живучи тут у чагарях разом із твоїм батьком. Мені доводилося колінку вати перед людьми та благати їх, аби не позивали його до суду... те ж самісіньке трапилося й з твоїм братом Томом; і ось зараз... прийшла вже на нас остання година...

— Ліпше було б лишити їх напризволяще, матінко; ви повинні були б покинути батька, коли довідалися зрештою, що він за один; так було б краще для всіх.

— То був мій обов'язок — зостатися коло нього, дитино моя; він був мені шлюбний чоловік. Твій батько був завше лихий чоловік, Мері, — атож, лихий чоловік; я збагнула тее, на жаль, занадто пізно. Я незугарна розповісти тобі й четвертини того, що я витерпіла, живучи з ним укупі... Я була гордівниця, Мері; я хтіла, щоб мої діти були

кращі за інших... Це моя провинність, це кара за неї... Я хтіла зробити з дітей моїх кращих за інших... Я була така гордівниця, Мері...

Мері мала коханого, гуртоправа, що перебував десь-певне у Квінсленді зараз. Він обіцявся побратися з нею та вивезти її разом з матір'ю звідси, коли повернеться сюди, покінчивши там свої справи; в кожному разі, вона подала йому слово з такою умовою. Десь він забарився цього разу, — аж на шість місяців задляв свою останню мандрівку — і не було жадних вісток від нього. Вона придбала число місцевого часопису, щоб глянути, що там пишуть про "переганання худоби"; нараз страшний заголовок привернув до себе її увагу:

ЗУХВАЛА СПРОБА ЗБРОЙНОГО НАПАДУ
З МЕТОЮ ПОГРАБУВАННЯ.

Гуртоправа, знаного поліції як Фредерік Дан, він же Др'ю, заарештовано минулого тижня в ...

Вона дочитала до гіркового кінця й спалила часопис. І тінь нової біди, ще лиховісніша за всі останні, повила її, мов темна ніч.

Отже, маленька сім'я, що її відцурались усі навколо, животіла протягом кількох місяців у Довгій Ярузі, нікого не бачачи, за винятком одного старого відлюдника, що співчував їхнім болям і приходив до них вечорами посидіти біля вогнища та смикнути своєї люльки; старий намагався заспокоїти матір, переконуючи її, що справа їхня могла б повернутися на багато гірше, та запевняючи, що не мордувалася б вона так дуже, коли б знала, в яку халепу може вскочити часом будь-яка з найкращих наших родин, і казав, що все владається згодом, — мовляв, усе буде гаразд, а Вілі піде тая наука на користь; а ще казав він, що Том зараз зовсім не такий парубок, як перше був, — прийшов, нарешті, до глузду, то вже не зіб'ється на манівці. "Все те абищиця, — казав він, — істинно, абищиця, та й годі; вони й не відають, що таке справжнє лихо і яке воно на смак".

Одного разу, коли Мері та її мати були вдома самі, дозорці приїхали до них ізнову.

— Місіс Вілі, де ваш син Том? — запиталися вони.

Вона сиділа нерухомо. Вона навіть не скрикнула: "Ох, боженьку ж мій!..."

— Не лякайтеся, місіс Вілі, — лагідно мовив до неї один з дозорців. — То діло пусте, не варт шкурка за вичинку, — може, Том спроможеться з того злочину виправдатися.

Мері впала навколішки біля матері, вигукуючи;

— Озвіться до мене, матусю!.. О боже мій милосердий, вона конає! Озвіться... Гомоніть заради мене, мамо! Не вмирайте, матусю; це якась помилка... Не вмирайте, не кидайте мене тутечки саму...

Але безталанна стара жінка померла.

Вілі вийшов на волю наприкінці року, а за кілька тижнів по тому він привів до своєї хати... другу жінку.

IV

Боб Бентлі, мандрівний крамар, зупинився на перепочинок під скелями коло битого шляху, саме там, де Довга Яруга починалася.

Його товариш міцно спав під халабудкою. Боб стояв спиною до ватри, тримаючи люльку в роті й заклавши руки за спину. Полум'я осявало знизу галуззя над його головою; місцевий ведмідь сидів на розсошині дерева й кліпав очима, не зводячи їх з вогню, а місяць над ним освітлював кожну волосинку на його вухах. Чути було, як десь за деревами мелодійно побрязкує ланцюг, що ним спутано коні, як тихо цокають копита й — "хрум-хрум" — похрускує трава на зубах у коней, що паслися — то на видноті, при місячному світлі, то в м'якому затінку зникаючи.

Старий Грім, великий чорний собака якоїсь невиразної породи кинув багатозначний погляд на свого хазяїна та й помчав угору стрілицею, а за ним погнало ще кілька собак, але вже менших. Незабаром Боб почув "гав-гав-гав!" старого Грома та дзявкання дрібніших собак — вони загнали на дерево опосума. Боб упав на траву й прикинувся, що вік спить.

Нараз дався чути якийсь гамір, немов чималенька каменюка котиться з гори, а тоді Грім оббіг навколо ватри, намагаючись з'ясувати, чи піде з ним його хазяїн.

Боб захріп.

Собака глянув на нього запозирливо, попокрутився коло його і врешті зваживсь на останній захід — своїм довгим слинявим язиком двічі облизав йому обличчя.

Боб схопився на рівні ноги, добротливо лайнувшись.

— Стривай, старий... — сказав він Громові, — ох, і настирливий же ти до дідька! Ну, що з тобою вдієш? Ти ж не заспокоїшся, доки я з тобою не піду.

Він добув з халабудки рушницю, набив її та й подався на гору; старий Грім то забігав наперед, то повертався, показуючи шлях — немов того гавкання та дзявкотіння інших собак було замало, щоб не дати його хазяїнові збитися з дороги.

Коли Боб вернув із опосумами назад, він з несподіванки так здивувався — аж рота роззявив. Де ж таки, в таборі з'явилася жінка!

Вона сиділа на колоді біля ватри, сперши лікті на коліна, похиливши голову й затуливши обличчя руками.

— Тю... якого гаспи... хто ви?

Дівчина підвела на нього бліде, скривлене з гіркої безнадії обличчя. То була Мері Вілі.

— Мій батько й... п ота жінка... вони не виходять з горілки... вони вигнали мене! Вони вигнали мене!

— Справді? Мені дуже вас шкода... Чим я можу стати вам у пригоді?... "Вона божевільна, як стань, — подумав він нишком. — А я взяв її за примару".

— Не знаю... — заголосила вона, — не знаю... Ви — чоловік, а я безпорадна дівчина... Вони вигнали мене! Моя матінка померла, а брат мій подався десь далеко від рідної хати. Гляньте! Подивіться! — Вона показала на синець, що прикрашав їй чоло. — Це зробила та жінка. Мій рідний батько стояв поруч і все те бачив... Сказав, що так мені й треба! Ой, боже ж мій, боже!

— Яка жінка? Розкажіть мені все, як було.

— Жінка, що її батько привів у нашу хату!.. Я хочу тікати з чагарів!.. О, бога ради,

допоможіть мені втекти з чагарників!.. Я не спинюсь ні перед чим!.. ні перед чим!.. Воля ваша, — тільки допоможіть мені втекти з чагарників!..

Боб та його товариш, котрий під той час уже прокинувся, намагалися зробити все, що могли, аби заспокоїти її; аж раптом, цілком несподівано для них, дівчина зірвалася на рівні ноги й видряпалася на щолопок скелі, що над самим табором звисала. Там вона спинилась і стояла яку мить, яскравим місячним світлом облитая, пильно дивлячись униз на безлюдний шлях.

— Он вони їдуть! — скрикнула вона, показуючи пальцем на дорогу. — Он вони їдуть... дозорці! Я бачу, як блищать козирки їхніх кашкетів... ох, як вилискують вони у місячному світлі!.. Я йду звідси! Мати пішли... Я йду теж за ними!.. Прощайте!.. Прощайте!.. Я тікаю з чагарів!

Вона побігла, петляючи межі деревами, до входу в Довгу Яругу.

Боб та його товариш кинулись за нею; але місцевість тая була їм чужа, й вони випустили дівчину з очей.

Вона підбігла до гострого ребра гранітової скелі над найглибшим з каменистих водоймищ. Нараз із долу дався чути важкий виплеск, і троє сполоханих кенгуру, що прийшли сюди напиться водички, відскочили назад і помчали, немов три сірі привиди, вгору стрілицею, аж до осяяної місячним світлом верховини.